

МЕДИА МОНИТОРИНГ

08 НОЕМВРИ 2023 г.

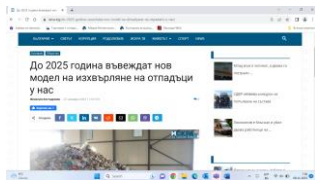
Член на:

Източник: [Iskra.bg](https://www.iskra.bg)

Заглавие: До 2025 година въвеждат нов модел на изхвърляне на отпадъци у нас

Линк: <https://www.iskra.bg/do-2025-godina-vavezhdat-nov-model-na-izhvarlyane-na-otpadatsi-u-nas/>

Текст: До 2025 година в България ще бъде введен нов модел за изхвърляне и събиране на боклук. Това заяви пред „БНР“ заместник-министърът на околната среда и водите Николай Сиджимов.

Предстои да се разработят различни модели, а всяка община ще избере кой е най-подходящ за изпълнение. На много места в страната такива модели вече са въведени като самоинициатива на местната власт.

Идеята е до 2038 година страната ни да достигне до 10% депониране на отпадъци, като в момента процентът е около 60. Поради тази причина темповете

на запълване на някои депа са прекалено бързи и ще се работи активно за тяхното намаляване.

Усилията през следващата година ще бъдат насочени към по-мощното навлизане на разделното събиране, коментира в предаването, като целта е в сивите кофи за смет да остане минимално количество смесен боклук. Предстои да бъдат поставени и кафяви кофи, в които да бъдат изхвърляни биологичен отпадък.

Източник: Zenews

Заглавие: Предизвикателствата пред зеленото развитие на София - бъдещето на завода за отпадъци и първите стъпки на зона за ниски емисии

Линк: <https://3e-news.net/bg/a/view/48473/predizvikatelstvata-pred-zelenoto-razvitiie-na-sofija-bydeshteto-na-zavoda-za-otpadyci-i-pyvite-stypki-na-zona-za-niski-emisii>

Текст: София има изключителни дадености, отвсякъде е заобиколена с планини и има много зелени терени, за съжаление те не са облагородени и не се използват правилно. Нещо повече градът продължава да се застроява. Кои са основните предизвикателства пред новия екип, който ще ръководи общината?

Две са основните горещи теми пред новата власт във София.

Първата от тях е бъдещето на завода за изгаряне на отпадъци на София, на който Столична община и Топлофикация София изключително много държат. За съжаление от дебатите между кандидат-кметовете не се говори ясно по този въпрос. „Топлофикация София“ не се отказва от проекта за 300 милиона лева и обжалва съдебното решение, с което съда отмени екооценката на проекта. Но това доказва, че не се е отказала от инсталацията, която носи сериозни рискове за здравето на жителите на града, коментираха в свой анализ преди няколко дни от екологично сдружение "За Земята". Едно от опасенията са, че в завода че се изгарят отпадъци не само от Столична община, тъй като в документацията за горене бяха заложени тройно повече отпадъци от произвежданите в момента в завода за боклук в с. Яна – или 180 хил. тона вместо сегашните 60-70 хил. тона.

Освен опасенията за рисковете за здравето на хората, около завода за изгаряне на отпадъци имаше редица съмнения относно прозрачността на процедурата за изпълнител на инсталацията. Какво ще е бъдещето на завода ще бъде крайъгълен камък в управлението на общината, която не се е справила по никакъв начин последните години с разделното събиране. Единствено ефективно разделно събиране може да бъде алтернатива за справянето на проблема с боклука, но тази алтернатива няма да заработи бързо, а с отпадъци се трупат всеки ден.

Втората гореща тема е темата за въвеждането на зоните за ниски емисии, с които се ограничава навлизането на най-старите автомобили в центъра на

града. Първата зона влиза в сила на 1 декември тази година или след по-малко от 30 дни. Според наредбата за създаване на зони за ниски емисии в зона "Малък ринг" от 01.12.2023 г. забраната за движение се въвежда по отношение МПС от категории M1 и N1 с екологична група Първа. Това е най-ниската категория автомобили, които обаче се движат в центъра на София най-рядко, но те ще бъдат най-потърпевши. Според очакванията на експерти е възможно влизането в сила на първата зона за ниски емисии в София да бъде отложено за пореден път дали за да се обмисли по-ефективен начин за функционирането ѝ или ще се допусне поредно отлагане. Според екологичните организации към момента е по-добре тя да започне, но в същото време да започне за поетапното ѝ въвеждане на всички групи автомобили, да се въведе по-скоро зоната по отношение на отоплението, а не от 2029 година и да се информира много по-ефективно населението.

Седем посоки за зелено развитие на София очертават в открито писмо до новия кмет и неговия екип от Мисия Зелена София и инициативата MOVE.BG. През октомври нивата на фини прахови частици се превишиха със 78%, което е изключително опасно за човешкото здраве. Над 55 000 домакинства в София се отопляват все още на дърва и въглища и това са главно хора с ниски доходи, но не само. Въпреки изпълнението на програмата за подмяна на отоплителните уреди, все още това остава сериозен проблем. Много малко домакинства, едва малко над 5000 са подменили старите печки с нови енергийно ефективни уреди, които в началото бяха печки на пелети, вече са климатици. За новата програма няма разширение с възобновяеми източници на енергия.

Над 200 000 да старите панелни блокове в София, които са енергийно неефективни и затова значително се увеличават сметките за отопление. В София няма нито една енергийна общност, а споделянето на енергия дава възможност да използваме по-чиста и евтина енергия. Транспортът ни е по-екологичен, но все още от 661 автобуса в градския транспорт само 72 са електрически, които пазят въздуха по-чист.

Освен това само 2% е рециклираният битов отпадък, който се събира чрез цветните контейнери за разделно изхвърляне на боклук.

София отговаря за 40% от БВП на страната, но не използва пълноценно потенциала си за развитие на зелена и дигитална икономика.

Замърсяването на въздуха е един от сериозните проблеми в София, чието решаване изисква специален подход от новия кмет на столицата и от новия Общински съвет. Сред замърсителите на въздуха са транспортът, индустрията, старите форми на отопление (дърва и въглища). Необходимо е да бъдат въведени мерки, които да обхващат всички причинители на замърсяването. Това би било възможно, ако зелената трансформация стане цялостна програма за развитието на София. Затова Коалиция "За зелен рестарт", инициатирана от MOVE.BG призова в Отворено писмо кандидатите за кмет и за общински съветници да направят зелената трансформация основен приоритет за развитието на София.

Към момента, едва 5000 енергийно бедни домакинства са подпомогнати от Столична община, за да заменят отоплителните си уреди с по-екологични. Енергийната бедност е сериозен проблем, който се отразява на здравето на хората и на тяхното

социално положение. Освен това, през зимата 56% от замърсяването на въздуха се дължи на горенето на дърва, въглища и друг битов отпадък. През изминалата зима, няколко пъти замърсяването на въздуха в София превиши с 300% опасните нива за здравето на хората. София трябва да помогне на енергийно бедните домакинства, които нямат средства сами да преминат към чисти форми на отопление.

Пътят за това е чрез създаването на енергийни общности. В енергийните кооперативи могат да се включат семействата в една или няколко жилищни сгради. Произвеждайки енергия от слънце, те могат да намалят значително енергийните си разходи. А спестените средства да бъдат използвани за по-добро образование на децата или за ремонти на жилищата. Но не само. Енергийните общности за слънчева енергия намаляват значително и замърсяването на въздуха, който дишаме, защото енергията от слънце е чиста. В Европа има над 7000 енергийни общности, а в България едва една. Редица европейски столици проактивно подпомагат развитието на енергийни кооперативи. Например, естонската столица Талин създаде специална стратегия за развитие на енергийни общности за слънчева енергия.

Време е и София да помогне на гражданите да произвеждат евтина и чиста енергия.

За да харчим по-малко за енергийни сметки, трябва жилището ни да стане енергийно ефективно. Пътят за това е чрез т.нар. висококачествено обновяване на сгради - то включва цялостен подход, включващ саниране, рехабилитация на вентилационни и други системи, както и обучение на домакинствата как да ползват енергията умно.

В България висококачественото обновяване е особено важно за панелните жилища, основната част от които се намират в София.

Затова Столична община трябва да въведе целенасочен подход за качествено обновяване на жилищата.

Трябва да бъде спряна неефективната практика на саниране на парче или некачествено обновяване, което се ограничава само да ремонт на дограма и фасада. Това би било възможно, ако зелената трансформация стане цялостна програма за развитието на София.

От 683 хиляди тона битови отпадъци в Столична община едва 11 хиляди са рециклирани през 2021 година. Това е тревожен факт и сигнал за незабавни действия от новия кмет и Общински съвет. Отпадъците са ресурс за икономиката и тяхното преизползване има редица положителни ефекти: намаляват се разходите на предприятията, стоките става на по-достъпни цени, природата не се замърсява с боклуци.

В София домакинствата все още преобладаващо изхвърлят смесено битовия си боклук. Гражданите не получават достатъчно информация за ползите от разделното събиране на отпадъците и как трябва да бъде извършено то по правилен начин, така че боклуците да могат да се рециклират и отпадъците да се превърнат в ресурс.

Липсва достатъчно информация къде са разположени цветните контейнери за разделно събиране, както и не е изградена система за събиране на отпадъци от храна и други биологични отпадъци. Столична община отговаря пряко за разположението и за извозването на отпадъците от цветните контейнери за разделно събиране, както и за рециклирането им. Затова общинските власти трябва да започнат компания за насърчаване на разделното събиране на отпадъци сред домакинствата.

Градският транспорт може да бъде част от решенията за по-чист въздух в София. Необходима е цялостна програма за реформа на обществените транспортни услуги. Градският транспорт трябва да стане услуга за хората: с нови, удобни и екологични автобуси, с

развит трамваен транспорт, който е една от най-екологичните форми на придвижване в града, с удобен и екологичен довеждащ транспорт до метростанциите.

Градският транспорт трябва да стане умен, за да може разписанията на транспортните средства да следват промяната на нуждите на хората. Градският транспорт трябва да бъде както услуга за придвижване до работа и къщи, така и основно средство за придвижване през почивните дни - включително за достъп до Витоша.

София е населеното място, в което е съсредоточен най-големият икономически потенциал, като Столична община отговаря за 40% от брутния вътрешен продукт на страната. В същото време, икономиката на София се сблъсква с характерните за страната проблеми - слабо развита кръговост в производствените процеси, както и силна ресурсо- и енергоемкост, които правят стоките и услугите скъпи, нерентабилни и неконкурентни на чуждите пазари. От друга страна, София има потенциала да бъде сред лидерите по развитието на икономика на бъдещето - зелена и дигитална.

Сред предимствата на града са доброто образование на населението - една трета от хората между 19 и 34 години владеят поне два чужди езика на добро ниво, София е дом на над 60 научно-развойни центъра и на 23 университета, регионът е с добре добра свързаност, както и с развиващ се IT сектор, който отговаря за 17% от износа на столицата.

Поне половината от брутния вътрешен продукт на глобално ниво зависи от природата и нейното състояние, включително от засилващите се проявления на климатичните промени (наводнения, горещини, пожари, свлачища). Ако не действаме с правилните мерки, се очаква климатичната криза да доведе до икономически загуби от над 2.4 трилиона долара и до загуба на над 80 милиона работни места до 2030 година, по данни на ООН.

В същото време, зелената трансформация не само ни помага да смекчим въздействието на климатичните промени и да се борим с техните причини, но и създава много възможности. По данни на ООН, смекчаването на проявленията на климатичните промени чрез въвеждане на природно-базирани решения помага както на биологичното разнообразие и създава по-приятния условия за живот, така и има конкретни икономически ползи - инвестирането в базирани на природата решения се очаква да доведе до над 4 трилиона долара икономически приходи до края на десетилетието, както и да създаде над 100 милиона нови, местни работни места всяка година до 2030.

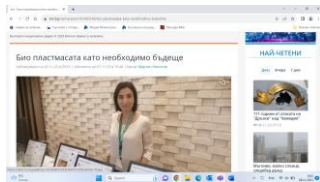
Зелената трансформация трябва да бъде хоризонтална програма, която да обхваща всички дейности в Столична община - от управление на транспорт и отпадъци през икономическо развитие и градоустройство до образование и здравеопазване, както и, разбира се, опазване на околната среда и защита на биологичното разнообразие. Не на последно място, политиките за зелено развитие трябва да бъдат дългосрочни - тоест с ясни стъпки в годините, за да привличат инвеститори и да създават местни, зелени работни места. Както и да бъдат политики с приемственост, независимо от конкретния персонален състав на общинската администрация и съвет. Защото това е важно?

Зелената трансформация би дала възможност на София да бъде сред градовете лидери по устойчиво развитие:

Източник: БНР

Заглавие: Био пластмасата като необходимо бъдеще

Линк: <https://bnr.bg/varna/post/101903149/bio-plastmasata-kato-neobhodimo-badeshte>

Текст: Едва между 8 и 10 процента от пластмасовите отпадъци в Европейския съюз се рециклират. Пластмасата е един от най-сериозните замърсители днес. Нейното ограничаване е един от основните приоритети на Европейския съюз. Две от направленията в тази посока са кръговата икономика и създаването на изделия от био пластмаса. Черноморската мрежа на НПО – Варна, в сътрудничество с Център за проекти и изследвания АКТИ (Кипър) и „Isotech Ltd“ представиха продукти от пластмаси на биологична основа. Те са разработени по проекта „SEALIVE“, който представя иновативни кръгови стратегии за пластмаси на биологична основа в приложения на сушата и в морето. Димитра Ортодоксу е биохимик и инженер еколог, част от „Isotech Ltd“ (Кипър). Според нея прилагането на био пластмасови заместители на продуктите, които използваме в ежедневието ни, трябва да стане възможно най-бързо. Но за това е необходима и политическа воля на ниво Европейски съюз.

Нека започнем по отдалече: какво всъщност не знаят хората за кръговата икономика?

Хората си мислят, че кръговата икономика е рециклиране, но всъщност не е така. Кръговата икономика е нещо много повече, тя е различен начин на мислене и отношение към живота, към това как консумираме и проектираме. Кръговата икономика се опитва да задържи продуктите и материалите в цикъла на производство колкото се може по-дълго, като мислим как те може да се използват отново, но всичко започва още от проектирането им. Например да можем да използваме пералнята си 50 години и да я поправяме, а не да я сменяме на всеки 10 години, а след края на жизнения ѝ цикъл да можем да я разглобим на части, да ги използваме или ако не можем, да ги рециклираме. Рециклирането е в самия край на цикъла.

От къде идва страхът на хората от кръговата икономика и защо е това съпротивление?

Всичко в живота и икономиката е свързано с парите и смятам, че опозицията идва от големите компании, от техните лобита, които са заинтересовани ние да потребяваме и изхвърляме, а след това да купуваме отново. Смятам, че нещата се коренят в това. Европейската комисия се старая да прилага политики, които да принудят производителите да мислят по различен начин. Но има още много работа, за да се постигне това. Трябва първо да убедим лобитата, че кръговата икономика има икономическа логика и за тях. После ще ги последват и хората.

Например, ако сега кажем на хората, че частите на смартфоните трябва да се рециклират и затова да станат два-три пъти по-скъпи, това няма да е приемливо. Хората имат трудности да посрещнат разходите си и предложението няма да се хареса. Затова трябва да се обърнем към основните принципи на икономиката, да убедим производителите, че в кръговата икономика има икономическа логика и за тях, че има смисъл да произвеждат екологично осъобразни продукти, но не трябва да потребителите да поемат цената

Какво означава биологична пластмаса?

Съществуват три термина, които се използват с известно объркване. Има био пластмаси, пластмаси на биологична основа и биологично разградими пластмаси. Био пластмаси може да означава, както пластмаси на биологична основа, така и биологично разградими пластмаси. Ако започнем с пластмасите на биологична основа, това означава, че те не са произведени от материали, които произлизат от изкопаемите горива, с други думи от нефт и въглища. Материалите за тях произлизат от хранителни отпадъци или храни, като царевича и нишесте, или от нехранителни селскостопански отпадъци и дори от водорасли.

Тогава тези продукти, произвеждани от тази суровина, биха ли могли да заменят пластмасовите продукти, които традиционно се използват и изхвърлят?

Краткият отговор е: биха могли, защото може да се създадат с такива качества, каквито бихме искали да имат. Но това не означава, че трябва непременно да се заменят всички пластмасови продукти. Например, фолиото за мулчиране в земеделието, което се зацапва с почва и не може да се рециклира, може да бъде заменено с фолио от биологична пластмаса, което да се разгражда в почвата. В този случай има смисъл да се направи фолио на биологична основа, което да има и качеството биоразградимост. Сега фермерите просто го оставят на полето, а подмяната ще реши проблема. Но не можем да заменим всички пластмасови продукти, например бутилките от пластмаса.

Днес представяте пластмаси на биологична основа за морски и наземни приложения. Какво точно предлагате да видим?

"SEALIVE" е европейски научен проект, финансиран по програма „Хоризонт 2020“. Това е проект за изследвания и иновации и има за цел да разработи продукти, направени от пластмаси на биологична основа или биоразградими, или и двете, които да заменят някои от най-разпространените видове замърсители на сушата и в морето. Произвеждаме каси за риба и рибарски мрежи, както и мрежи за отглеждане на стриди, а също фолио за разделяне редовете рибно филе при замразяване, това са морските приложения. Има и приложение в земеделието, фолио за мулчиране, също и прибори за хранене, гъвкаво фолио за опаковка и твърди опаковки.

Всъщност колко време си давате, за да станат тези продукти част от ежедневието?

Някои от продуктите са по-готови технологично от други, например фолиото за мулчиране може да се появи на пазара още в края на проекта. Но това зависи и от решенията за политиките на Европейския съюз. Не можем просто да пуснем продуктите на пазара, нужни са регламенти и стандарти. Европейската комисия още работи по решенията кои пластмаси на биологична основа да бъдат пуснати на пазара. Зависи и от икономическата страна на въпроса – ако има

силна подкрепа от Европейския съюз за биологичните пластмаси, ще се появи търсене и пазарът ще се развива. Така продуктите ще се реализират по-добре. Ако политическата насока не е ясна, може да отнеме значително по-дълго.

Какво е финансовото изражение на това производство в сравнение с традиционните пластмаси?

Нашите продукти още не са остойностени, те са на ниво лабораторно изпитание. Но на пазара има някои продукти, като цената им е леко по-висока. Това е въпрос на предлагане и търсене и несигурност в политиката. Но ако има категорично политическо решение, както споменах преди, това ще доведе до съживяване на предлагането и търсенето.

Защо се стигна до това положение, да се натрупат толкова много пластмаси в природата и тогава да започнем да търсим решение? Не можеше ли да се предвиди този проблем?

Има много фактори за това. Но най-лесният отговор е, че всъщност пластмасата е толкова евтина и удобна. Кой например би си правил труда да мие кутия за еднократна употреба, толкова е евтина. Проблем е управлението на отпадъците. Само между 8 и 10 процента от пластмасовите отпадъци в ЕС се рециклират. Останалото се губи някъде – бива изгаряно, попада в депо или в околната среда, защото нямаме технологиите и структурите, и рентабилните технологии за рециклиране и управление на отпадъците. В крайна сметка пластмасите са толкова евтини, а в цената им не се включват екологични компоненти за преработка в периода след края на жизнения им цикъл.

Колко време ни остава до момента, в който процесът ще стане необратим?

Не много дълго за нещастие, не много дълго. ЕС си е поставил много стриктни цели, с които много от страните членки имат трудности. А трябва да се действа сега, именно сега, не след десет години. Нещата се развиват бързо, при птиците например се е появило ново заболяване, свързано с поглъщането на пластмаси, които нараняват хранопровода им и пренасят зарази. Пластмасите проникват в телата ни и не знаем какво точно е въздействието им, но е ясно, че трябва незабавно да се предприемат предпазни мерки. Трябва да действваме сега.